

Sygn. akt II CSKP 241/22

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wesołowski

w sprawie z wniosku W.G.
z udziałem H.W.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 8 grudnia 2022 r.,
skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w Krośnie
z dnia 29 października 2019 r., sygn. akt I Ca 157/19,

**uchyla w całości zaskarżone postanowienie oraz
poprzedzające je postanowienie Sądu Rejonowego w Krośnie
i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Krośnie do
ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W.G., po ostatecznym sprecyzowaniu żądania, wniosła o dokonanie częściowego podziału majątku wspólnego, powstałego wskutek zawarcia małżeństwa z H.W., rozwiązanego następnie wyrokiem z 1 kwietnia 2015 r. Sądu Okręgowego w Krośnie, przez przydzielenie jej na własność zabudowanej działki nr [...] /2 oraz udziału 1/4 części w działce nr [...] /4, położonych w U., objętych księgami wieczystymi nr [...] /5 oraz [...] /2 (k. 339, k. 344, k. 355).

Postanowieniem z 14 grudnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Krośnie dokonał częściowego podziału majątku wspólnego stron w ten sposób, że przydzielił na własność wnioskodawczyni nieruchomości stanowiącą działkę nr [...] /2 oraz udział 1/4 części w nieruchomości stanowiącej działkę [...] /4.

Postanowieniem z 29 października 2019 r. Sąd Okręgowy w Krośnie oddalił apelację H.W..

Od postanowienia Sądu Okręgowego w Krośnie skargę kasacyjną wywiódł uczestnik, zaskarżając je w całości. Zarzucił naruszenie przepisów postępowania, tj.: art. 233 § 1 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 § 1 k.p.c.; art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c.; art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 317 § 1 k.p.c.; art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 567 § 1 k.p.c.; art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 567 § 2 k.p.c. w zw. z art. 318 k.p.c.; art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 622 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c.; art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 217 § 2 k.p.c. oraz art. 217 § 3 k.p.c.; art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c.; art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego, tj.: art. 43 § 2 k.r.o.; art. 212 § 1 k.c.; art. 156 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 2204)

Wnioskodawczyni w odpowiedzi na skargę wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona.

Rację ma skarżący, że zaskarżone orzeczenie narusza przepisy prawa procesowego, co nie pozostało bez wpływu na wynik postępowania.

Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że dopuszczalność postanowień częściowych w postępowaniu nieprocesowym, wydawanych na zasadzie odpowiednio stosowanego art. 317 k.p.c., nie budzi wątpliwości (por. uchwały SN z: 7 maja 2010 r., III CZP 34/10; 12 czerwca 1986 r., III CZP 26/86; 11 marca 1985 r., III CZP 7/85; 18 stycznia 1982 r., III CZP 54/81; 22 września 1977 r., III CZP 72/77; por. też uzasadnienie uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1969 r., III CZP 12/69).

Według utrwalonego w orzecznictwie poglądu art. 317 k.p.c. ma także odpowiednie zastosowanie, stosownie do art. 13 § 2 k.p.c., w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami (por. uchwały SN z: 16 stycznia 1984 r., III CZP 72/83; 19 lutego 1992 r., III CZP 1/92).

Jednakże, wbrew ocenie Sądu Okręgowego, w sprawie o podział majątku wspólnego wydanie postanowienia częściowego obejmującego tylko niektóre składniki tego majątku jest dopuszczalne o tyle tylko, o ile orzeczenie takie zawierać będzie rozstrzygnięcie zarówno o przyznaniu tych składników, jak i o koniecznych rozliczeniach z tego tytułu (por. uchwały SN z: 16 stycznia 1984 r., III CZP 72/83, 19 lutego 1992 r., III CZP 1/92). Zatem rozstrzygnięcie o zniesieniu współwłasności co do części majątku bez równoczesnego wyrównania wartości udziałów spłatami jest konstrukcyjnie nieprawidłowe, gdyż może zagrażać interesom uczestników postępowania.

W uchwale z 7 maja 2010 r., III CZP 34/10, Sąd Najwyższy nie wykluczył wprawdzie pozostawienia do rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym sprawę kwestii rozliczeń nakładów, ale stanowisko to nie odnosi się bezpośrednio do składników majątku i rozliczenia udziałów.

Zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego oraz poprzedzające je orzeczenie Sądu Rejonowego nie zawiera żadnego rozstrzygnięcia co do spłat ani co do udziałów w majątku wspólnym – mimo zgłoszenia przez uczestnika żądania ustalenia nierównych udziałów. Z uzasadnienia zaskarżonych orzeczeń wynika również, że kwestia ta nie została pominięta omyłkowo przez Sądy, lecz została celowo pozostawiona do rozstrzygnięcia w orzeczeniu końcowym. Nie można w tej sytuacji uznać, że orzeczenia podlegały uzupełnieniu ani sprostowaniu. Sąd Najwyższy uznał więc, że skoro strony nie wypowiedziały się zgodnie co do sposobu podziału majątku czy choćby tej jego części, która dotyczy nieruchomości, gdyż uczestnicy postępowania nie uzgodnili spłat ani nawet podstaw do ich ustalenia, to zaskarżone orzeczenie nie może się ostać. Uwzględniając przy tym, że orzeczenie Sądu Rejonowego jest obarczone tym samym rodzajem wadliwości co orzeczenie Sądu Okręgowego, Sąd Najwyższy uchylił także orzeczenie Sądu Rejonowego i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 520 § 1 w zw. z art. 398²¹ i w zw. z art. 391 § 1 oraz art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[A.W.]

[ał]